

HAYATIN GEÇİCİLİĞİ VE AHİRET YOLCULUĞU

*Eûzubillâhimineşşeytânirracîm. Bis-
millâhirrahmânirrahîm*

*Elhamdülillahi rabbi'l-âlemin ve'l-
âkibetü li'l-müttekîn, es-selâtu ve's-selâmu
alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihi ve sah-
bihî ecmaîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân, enne
efdale'l-kitâbi kitâbullâh ve enne efdale'l-
hedyi hedyü Muhammedin sallallahu aleyhi ve
sellem ve şerre'l-umûri muhtesâtuhâ ve kül-
le muhtesin bid'ah ve külle bid'atin dalâle
ve külle dalâletin fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-
muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve
selleme ennehû kâle:*

*Zerü'l-ârifîne'l-muhaddesin min ümmi lâ
tünzilühü'l-cennete vele'n-nâr. Hattâ yekü-
nallâhüllezi yekdî fîhim yevme'l-kıyâme.*

a. Kulların içerisinde çeşitli kullar vardır

Ravâhü'l-Hatîb an Alî.

Kulların içerisinde çeşitli kullar vardır.
Bu kulların içinden bazılarına çeşitli ilhamlar,

sesler, bilgiler verilir. Hızır *aleyhisselam*'da olduğu gibi herkes derecesine göre bir şeyler alır ve söyler. Bu söylenen sözler dolayısıyla bazısının kemâline, bazısının da deliliğine atfolunur. Bunların bazısına mecnun bazısına da meczuplar derler. Gerek mecnunlar gerek meczuplar olsun bunlara; "Cennetliktir!" ya da "Cehennemliktir!" demeyelim.

Mecnunlar adam öldüren deli anlamında değil de yalnız aklı, şuuru gelip gidenler mânâsındadır. Ne kemâlinden ne de noksanlığından dolayı onları cennete ya da cehenneme koymayın, karışmayın!

Hattâ yekünallâhüllezi yekdî fihim yevme'l-kıyâme. "Cenâb-ı Hak kıyamet gününde neyi isterse onu yapacaktır. Hüküm O'nundur!"

Binaenaleyh bugünkü hareketlerine aldınıp da; "Şu cennetliktir, bu da cehennemliktir!" demeyin. Yalnız Resûl-i Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem* zamân-ı saâdetlerinde ehl-i cenneti beyan buyurdu, "Bunlar cennetliktir!" dedi. Biz onlardan başkasına karışamayız. Ondan sonra kimseye; "Şu çok iyi adamdır, ehl-i cennettir; bu da çok kötü adamdır,

cehennemliktir!” demeyin, bu işlere karışmayın.

ذُرُونِي مَا تَرَكَتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ
بِكثْرَةِ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا
أَمَرْتُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا
نَهَيْتُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ.

*Zerûnî mâ teraktüküm fe-innemâ heleke
men kâne kableküm bi-kesrati suâlihim
ve'htilâfihim alâ enbiyâihim fe-izâ emertü-
küm bi-şey'in fe'tû minhü me'steta'tüm ve
izâ neheytü-küm an şey'in fe-deühü.*¹

¹ **Buhârî**, "i'tisâm", 2, r. 7288; Müslim, "Hac", r. 412; Müslim, "Fedâil", r. 131; Müslim, "Fedâil", r. 130; Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 1, r. 2619; **Tirmizî**, "İlim", 17, r. 2679; İbn Mâce, "Mukaddime", 1, r. 2; İbn Mâce, "Mukaddime", 1, r. 1; Ahmed b. Hanbel, II, 247, r. 7367; Ahmed b. Hanbel, II, 258, r. 7501; Ahmed b. Hanbel, II, 314, r. 8144; Ahmed b. Hanbel, II, 355, r. 8664; Ahmed b. Hanbel, II, 428, r. 9523; Ahmed b. Hanbel, II, 448, r. 9780; Ahmed b. Hanbel, II, 457, r. 9887; Ahmed b. Hanbel, II, 467, r. 10028; Ahmed b. Hanbel, II, 482, r. 10255; Ahmed b. Hanbel, II, 495, r. 10429; Ahmed b. Hanbel, II, 508, r. 10607; Ahmed b. Hanbel, II, 517, r. 10705; **Ma'**

Zerûnî mâ teraktüküm fe-innemâ heleke men kâne kableküm bi-kesrati suâlihim. “Ben size bir şey söylemeyince beni kendi hâlime bırakın! Sual yağmuruna tutmayın. Söylersem dinlersiniz, söylemiyorsam karışmayın, kendi hâlime bırakın. Şunu biliniz ki sizden evvel birçok insan çok soru sormalarından dolayı helak olmuştur!”

mer, *el-Câmi'*, XI, 220, r. 20372; Ma'mer, *el-Câmi'*, XI, 220, r. 20373; İbn Huzeyme, *Sahîh*, IV, 129, r. 2508; İbn Hibbân, *Sahîh*, I, 198, r. 18; İbn Hibbân, *Sahîh*, I, 199, r. 19; İbn Hibbân, *Sahîh*, V, 465, r. 2105; İbn Hibbân, *Sahîh*, V, 466, r. 2106; İbn Hibbân, *Sahîh*, IX, 19, r. 3705; İbn Hibbân, *Sahîh*, XIV, 139, r. 6245; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, IV, 5, r. 3585; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XI, 195, r. 6305; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XII, 28, r. 6676; Dârekutnî, *Sünen*, III, 339, r. 2705; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, I, 329, r. 1029; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, I, 571, r. 1823; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IV, 423, r. 8214; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IV, 533, r. 8615; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 165, r. 13590; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 166, r. 13593; Tahâvî, *Şerhu müşkili'l-âsâr*, II, 23, r. 548; Tahâvî, *Şerhu müşkili'l-âsâr*, IV, 109, r. 1472; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VI, 135, r. 6017; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 329, r. 8773; Begavî, *Şerhu's-sünne*, I, 197, r. 98; Begavî, *Şerhu's-sünne*, I, 198, r. 99.

“Allah nasıldır, boyu nasıldır, eni nasıldır, nerededir?..”

Bu işler senin neyine lazım! İnsanların aklının tartamayacağı, muvazenesinin alamayacağı buna benzer birçok yerleri inceleyip duruyor.

Efendimiz; “Bu gibi şeyleri yapmayınız.” diyor.

Fe-innemâ heleke men kâne kableküm bi-kesrati suâlihîm ve’htilâfihîm alâ enbiyâihîm. “Aynı zamanda da Peygamberlerine itiraz ettiler!”

“Musa büyüktür!” dediler, “İsa şöyledir, böyledir...” dediler...

Bunların hepsi Allah’ın peygamberleridir. Biz onları birbirlerinden ayırmayız. Amennü’de, *Amene’r-resûlü’* de hepsine inanmışızdır, elhamdülillah! Hepsi Allah’ın peygamberleridir. Bizim Peygamberimiz de Allah’ın peygamberidir, biz de Allah Teâlâ’nın kullarıyız. Binaenaleyh “Hiçbirisi hakkında şöyledir, böyledir!” demeyin.

Fe-izâ emertüküm bi-şey’in fe’tû minhü mesteta’tüm. “Ben size bir şey emrediyorsam, tereddüt etmeden gücünüz yettiği kadar

onu yapın!” *Ve izâ neheytüüm an şey’in fe-deûhü.* “Bir şeyi de yasaklıyorsam onu da bırakın, yapmayın!”

“Yapmayın!” dedikten sonra yapmayın, onlarla akıl yürütmeye kalkmayın!

“Niçin yapmayalım? Bunda şöyle fayda vardır, böyle fayda vardır...”

Bunlara lüzum yoktur!

Ashâb-ı kirâm *rıdvannullâhi Teâlâ aleyhim ecmaîn* hazretlerinin eşleri bulunmaz!

Niçin eşleri bulunmaz insanlar?

Çünkü Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’e tamamıyla tâbiydiler. Bir şey istesin de yapalım, diye onun ağzına bakıyorlardı. “Ateşe atla! Minareden atla!..” dese “Atlanır mı?..” demez, atarlar. Bu kadar!

İçkinin yasaklanmasına dair emr-i ilâhî geliyor. “Yasak, artık içki içilmeyecek!” diyor.

Hız. Ebû Hüreyre’ye -veya başka sahabe- diyor ki; “İçkinin yasaklandığını ilan et! Ehl-i Medine’ye ilan et ki artık içki haram edilmiştir, herkes bilsin!”

Tellal, ilancı da içki yasağını ilan ediyor:

“İçki yasak oldu, artık içmeyeceksiniz.” diyor.

Tabi o zamana kadar haram olmadığından -kışın nasıl biz herkes nasıl pekmezleri, yağları hazırlıyorsak- içkilerini hazırlamışlar, küplere doldurmuşlar. Hepsinin evinde kışlık içkileri mevcutmuş. Fakat yasak olduğu ilanı nı duyunca herkes evindeki küpü kapısının önüne çıkarmış, şar diye döküyor. Bir de;

Neden?

Emr-i Peygamberî!

Ağzından duymadı, tellaldan duydu. Fakat “Peygamber’in emri” diye duyduğundan bilâistisna hepsi küplerini kırdılar, kapılarını kapadılar.

“Medine sokakları adeta sel halini aldı!” diyorlar.

Emre intisal böyledir. Peygamber emretti mi artık; “Bunun şu faydası var, bu faydası var, şu menfaati var, bu menfaati var...” demek boştur. Peygamber emretti, sen *âmennâ ve saddaknâ*, başımızın üzerinde yeri var!” diyerek yapabildiğin kadar yapacaksın. Yapamadıklarından dolayı da özür dilersin. Fa-

kat itiraz yoktur, "Yasak!" denince terk edilir!

Bütün hoşumuza giden ne olursa olsun ashâb-ı kirâm nasıl terk ediyorsa öyle terk edilir.

"Benim hoşuma gidiyor..."

Peygamberimiz yasak etti, yasak ettiğinden bırakacaksın onu artık!

Râvileri Ravâhu's-Şafii Ahmed b. Hanbel, Müslim, Nesei, İbn Mâce; An Ebi Hüreyre.

ذِرْوَةٌ سَنَامِ الْإِسْلَامِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَنَالُهُ
إِلَّا أَفْضَلُهُمْ

*Zirvetü senâmi'l-İslâmi el-cihâdü fî-sebîlillah lâ yenâlühû illâ efdaluhüm.*²

² Ahmed b. Hanbel, V, 235, r. 22051; Ahmed b. Hanbel, V, 246, r. -1; Ahmed b. Hanbel, V, 234, r. 22047; Hâkim, *el-Müstedrek*, II, 86, r. 2408; Bezzâr, *Müsned*, VII, 94, r. 2651; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 266, r. 7885; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XX, 76, r. 141; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XX, 55, r. 96; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, V, 274, r. 9413; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 561, r. 4321; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, IV, 298, r. 10577; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, V, 154, r. -1; İbn Ebî Âsım, *el-Cihâd*, I, 153, r. 15.

Zirvetü de okunur zürvetü de okunur.

Revâhu Taberânî an Ebî Ümâme.

Her şeyin bir üst noktası vardır. Alt noktasından üst noktasına kadar her şeyde bir üst mevki vardır.

Devenin "hörgüç" dedikleri yerine *senam* derler, orası devenin üst noktasıdır. İnsanın üst noktası da başının tepesidir. Binanın, caminin üst noktası kubbenin son ucu. İslâm'ın da üst ucu Allah yolunda cihattır!

Bunun ilk örnekçisi İbrahim *aleyhisselam*'dır. Tek başına bir İbrahim var orada; mü'min olarak, müslüman olarak; başka kimse yoktu, diğerlerinin hepsi gâvurdu.

İbrahim *aleyhisselam* onların hepsi gâvur olduğu hâlde [onlara] karşı cihat açtı. Evvela putları kırdı. Onlara muarızalar yaptı. Dedi ki; "Bunlar söyler mi?"

"Söylermez."

"Faydası var mı?"

"Yok."

"Zararı var mı?"

"Yok."

"Niye bunlara tapınıyorsunuz?.."

Birçok mücadeleden sonra onları kırdı, hepsini döktü.

Bir bayram günlerinde puta tapanlar başka yere gitmişler. O da fırsattan istifade gidip putları kırmış. Biliyor ki bunlar gelince kendisine hesap soracaklar! Fakat yaptığı işi Allah için yapıyor, kimseden korkmuyor; “Allah kâfi!” diyor. Netice itibariyle onlar mağlûp, İbrahim *aleyhisselam* galip çıktı.

b. Cihadı, efdal olanlarınız yapar!

el-cihâdü fî-sebîlillah.

Binaenaleyh Allah yolunda, Hak yolunda cihat ediyor. Uğraşacaksın, dünyalığı bırakacaksın!

Lâ yenâlühû illâ efdalühüm. “Cihat faziletine hiç biriniz erişemezsiniz. Ancak efdal-leriniz erişir. Cihadı, efdal olanlarınız yapar!”

Efdal olanlarınız, üstün, büyük olanlarınız, ilmen, kuvveten, kudreten, dirayeten, her cihetten efdal olanlar bu fazilete erişir. Bu efdalietinden nâşi korkmadan kendini cihada atar. Beğenirler beğenmezler, şöyle derler böyle derler, ne derlerse desinler; o hak yolundaki cihadında lâimin levminden

korkmayarak mücadele eder. Ölürse şehit, kalırsa da gazi olur.

ذَكَاتُ الْجَنِينِ ذَكَاتُ أُمَّه

*Zekâtü'l-cenîni zekâtü ümmihî.*³

³ Ebû Dâvud, "Ekdiye", 18, r. 2827; Ebû Dâvud, "Ekdiy e", 18, r. 2828; Tirmizî, "Et'ime", 2, r. 1476; İbn Mâce, "Zebâih", 15, r. 3199; Dârimî, "Edâhî", 17, r. 2022; Ahmed b. Hanbel, III, 31, r. 11260; Ahmed b. Hanbel, III, 39, r. 11343; Ahmed b. Hanbel, III, 45, r. 11414; Ahmed b. Hanbel, III, 53, r. 11495; İbn Hibbân, *Sahîh*, XIII, 206, r. 5889; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 128, r. 7110; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 128, r. 7112; Hâkim, *el-Müstedrek*, I V, 127, r. 7108; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 127, r. 7109; **Abdürrezzak, *Musannef*, IV, 502, r. 8649; Abdürrezzak, *Musannef*, IV, 500, r. 8640; Abdürrezzak, *Musannef*, IV, 500, r. 8641; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VII, 288, r. 36150; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 278, r. 992; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, II, 415, r. 1206; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, III, 343, r. 1808; Dârekutnî, *Sünen*, V, 495, r. 4739; Dârekutnî, *Sünen*, V, 489, r. 4731; Dârekutnî, *Sünen*, V, 494, r. 4735; Dârekutnî, *Sünen*, V, 494, r. 4736; Dârekutnî, *Sünen*, V, 494, r. 4737; Dârekutnî, *Sünen*, V, 495, r. 4738; Dârekutnî, *Sünen*, V, 496, r. 4740; Dârekutnî, *Sünen*, V, 496, r. 4741; Beyhakî, *es-Sünenü's-suğrâ*, III, 249, r. 3082; Beyhakî, *Ma'rifetü's-sünen ve'l-âsâr*, XIV, 110, r. 19312; Beyhakî, *Ma'rifetü's-sünen ve'l-âsâr*, XIV, 111, r. 19314; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 561, r. 19488; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 562, r. 19489; Beyhakî,**

Annesinin karnındaki yavruya cenin diyorlar. Annesinin karnında, henüz doğmamış, daha çocuk, yavru, dana, kuzu...

Zekâtü'l-cenîni zekâtü ümmihî. "Ceninin anasının kesilişi yavrusunun kesilmesine de kâfidir!"

Koyunu, kuzuyu, ineği, deveyi kesiyoruz; içinde de yavrusu var. Yavrusu içindeyken kestiğimiz, yavrunun da kesilmesine kâfidir.

es-Sünenü'l-kübrâ, IX, 562, r. 19490; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 562, r. 19491; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 562, r. 19492; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 563, r. 19494; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 563, r. 19495; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 564, r. 19496; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 564, r. 19499; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 565, r. 19500; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, IV, 162, r. 4010; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 60, r. 3606; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 102, r. 3711; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 101, r. 8099; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 150, r. 8234; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, I, 156, r. 242; Taberânî, *el-Mu'cemü s-sagîr*, I, 283, r. 467; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 121, r. 7498; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XIX, 78, r. 157; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XI, 228, r. 2789; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XI, 229, r. 2789; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VII, 92, r. -1; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IX, 236, r. -1; [Şaşı ve makdisi'de bulunamamıştır.

İkinci bir defa yavruyu kesmek gerekmez. Anasının kesilmesi, yavrunun da kesilmesi demektir, o da kesilmiş sayılır, yenecek hâlde ise yenir.

Cenâb-ı Peygamber'in bu hadîs-i şerîfinin rivayetleri uzundur. Darimî'nin, Davud'un, Beydavî'nin, Şaşaanî'nin, Hâkim'in, Beyhakî'nin Câbir'den; Taberâbî'nin, Hâkim, Ahmed b. Hanbel, Tirmizî, Davud, Ebû Yâlâ, İbn Mâce, İbn Hibbân Dârekutnî'den; daha altı büyükten rivayetle gelmiş. Bunun bir mukabili de şöyledir:

ذَكَاتُ الْجَنِينِ إِذَا شَعَرَ ذَكَاتُ أُمِّهِ وَلَكِنَّهُ يُذْبَحُ حَتَّى
يُنْصَابَ مَا فِيهِ مِنَ الدَّمِّ.

*Zekâtü'l-cenîni izâ eş'aara zekâtü üm-
mihî ve lâkinnehû yüzbehu hattâ yensâbbe
mâ fîhi mine'd-dem.*⁴

⁴ Muvatta', "Zebâih", r. 8; Hâkim, *el-Müstedrek*, IV, 1 28, r. 7111; Abdürrezzak, *Musannef*, IV, 500, r. 8642; Dârekutnî, *Sünen*, V, 489, r. 4731; Beyhakî, *es-Sünen ü'l-kübrâ*, IX, 563, r. 19493; Beyhakî, *es-Sünenü's-su ğrâ*, IV, 69, r. 3906; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VI

“[Anne karnındaki] yavru tüylenmiş; kemâle gelmiş, doğması yaklaşmış, içeride tüylenmiş. Anası kesildiği vakit, içeriden tüylü olarak çıkan yavru ötekine benzemez. Bunun da kesilmesi efdaldir, o da kesilir!”

Artık neredeyse doğacak, tüylenmiş. O sırada annesi kesiliyor, annesi kesildiği vakitte yavrunun kesilmesine kifayet gerekir.

Ve lâkinnehû yüzbehu hattâ yensâbbe mâ fîhi mine'd-dem. “Anasından nasıl kan akıtıldıysa bundan da böyle akıtılır!” buyurmuş.

ذِكْرُ الْأَنْبِيَاءِ مِنَ الْعِبَادَةِ وَذِكْرُ الصَّالِحِينَ كَفَّارَةٌ
الذُّنُوبِ، وَذِكْرُ الْمَوْتِ صَدَقَةٌ وَذِكْرُ النَّارِ مِنَ
الْجِهَادِ وَذِكْرُ الْقَبْرِ يُقَرِّبُكَ مِنَ الْجَنَّةِ وَذِكْرُ
الْقِيَامَةِ يُبَاعِدُكُمْ مِنَ النَّارِ، وَأَفْضَلُ الْعِبَادَةِ تَرْكُ

II, 26, r. 7856; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 246, r. 3160; M ünâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 563, r. 4327; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 262, r. 15604.

الْجَهْلِ وَرَأْسُ مَالِ الْعَالِمِ تَرْكُ الْكِبْرِ وَثَمَنُ الْجَنَّةِ
تَرْكُ الْحَسَدِ وَالنَّدَامَةُ مِنَ الذُّنُوبِ التَّوْبَةُ الصَّادِقَةُ

*Zikru'l-enbiyâi mine'l-ibâdeti ve zikru's-sâlihîn keffâratü'z-zünûb ve zikru'l-mevt sadekatün, ve zikru'n-nâri mine'l-cihâdi, ve zikru'l-kabri yûkarribuke mine'l-cenneti, ve zikru'l-kiyâmeti yübâidüküm mine'n-nâri, ve efdalü'l-ibâdeti terkü'l-cehli, ve ra'sü mâli'l-âlimi terkü'l-kibri, ve semenü'l-cenneti terkü'l-hasedi, ve'n-nedâmetü mine'z-zünûbi't-tevbetü's-sâdika.*⁵

Zikru'l-enbiyâi mine'l-ibâdeti.

Âdem aleyhisselam'dan bizim Peygamberimiz'e kadar 25 tane peygamberde ittifak vardır. 28 de diyorlar, üçünde ihtilâf var. Bunların isimlerini bilmek hepimize lazımdır. Her müslümanın; “Âdem, Nuh, Hûd...” diyerek peygamberlerimizin bu isimlerini öğrenmesi lazım.

⁵ Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 564, r. 4331; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XV, 918, r. 43584; İbn Arrâk, *Tenzîhü'ş-Şerî'a*, II, 396, r. 19; [Deylemi'de bulunamamıştır.]

Kaç tane peygamberimiz var?

25 tane büyük var.

Neden [öğreneceğiz]?

Çünkü ibadettendir; namazdan, oruçtan, nasıl sevap alıyorsak bu enbiyâların isimlerini anmaktan ve bunların mucizelerinden bahsetmekten de sevap alırız! Aynı zamanda bu peygamberlerin fedâillerinden ve kemâllerinden bahsetmek bir ibadettir! Peygamberlerin mucizelerinden de bahsetmek lazımdır!

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ne çok mucizeleri vardır! Bir tanesinin misalinini söyleyeyim: Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in evlerine misafir gelmiş. Resûlullah ile beraber yatsı namazlarını kılmışlar, evlerine döneceklermiş. Tabii o zaman şimdiki gibi değildi, elektrik ve lambalar yoktu. Resûl-i Ekrem bu misafirlerin ellerine birer ağaç, baston, asa vermiş. Uçlarında iki çatalı var, demiş ki; "Alın, bunlarla rahat rahat evinize gidersiniz." Misafirlere asa olarak, baston olarak veriyor fakat ellerine alınca bastonların ucunda iki projektör, otomobillerin lambalarındaki ışık gibi ışık yanıvermiş. Bu ışıktan dolayı evlerine kadar güzel gitmişler.

Bu, mucize kitaplarımızda, Buhârî hazretlerinin kitabında yazılıdır. Bu hadis kitaplarında buna muadil hadsiz hesapsız mucizeler var. Hayatları zaten baştan aşağı!

Binaenaleyh bu gibi mucize kitaplarını okumak, bahislerini yapmak, ibadetten sayılmıştır. Her Peygamberin de böyle mucizeleri vardır.

Bir kitap vardı, o kitap bütün peygamberlerin mucizelerini toplamış. Bütün peygamberlerde ne kadar mucize varsa onların hepsi bizim Peygamberimiz'de de mevcuttur.

İsa *aleyhisselam* ölüyü diriltirmiş, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* de diriltirdi. Onun da öyle vakaları var. Musa *aleyhisselam* sudan boğulmadan geçmiştir, su ona bir şey yapmamıştır. Bizim Peygamberimiz'e de su zarar vermemiştir. İbrahim *aleyhisselam*'ı ateş yakmamış, bizim Peygamberimiz'i de yakmamıştır... Bu hadiseler bu kitapta uzun boylu zikredilmiş ve ispat edilmiştir.

Zikru'l-enbiyâi mine'l-ibâdeti. "[Peygamberlerin isimlerini ve mucizelerini anmak] ibadetten sayılır!" *Ve zikru's-sâlihîn keffâratü'z-zünûb.* "Peygamberlerden sonra

salihlerin, evliyâların, tanınmış insanların zikri de günahlara kefarettir!”

Cenaze namazına gideriz. Namaz kıldıktan sonra cenazeyi mezarlığa kadar götürmek de bizim vazifemizdir. Götürürken onu omzumuzuza alıp da beş on adım, ne kadar gidebilirsek o attığımız her adımda günahlarımızın dökülmesine vesile olur.

Neden?

Müslüman kardeşimize son hizmeti yaptığımızdan dolayı Cenâb-ı Hak bizi burada mükâfatlandırıyor: “Sen kardeşine hizmet ettin, ben de senin günahlarını döneceğim.” diyor. Onun için cenazelerden kaçmamalı.

Şimdi arabalar da gidiyor ama yine cenazeyi alırken indirirken bindirirken mezarlıkta taşırken insanların birçok hizmeti geçiyor.

Bunlar nasılsa;

Ve zikru's-sâlihîn keffâratü'z-zünûb.
“Salihlerin adını anmak da böyle günahlarımıza kefarettir!”

Salihlerin başı ashâb-ı kiramdır, ashâb-ı kirâmın hepsi salih kimselerdir. Ondandır da derece derece bugüne kadar gelen insanların ve kavimlerin içerisinde salih insanlar

mevcuttur. Gerek âhirete göçmüş olsun gerek aramızda mevcut olsun o salih insanları anmanın günahlarımıza kefaret olduğunu söylemişler.

Üveys el-Karânî ashâb-ı kirâm'dan değildi. Ama Peygamberimiz'in zamanındaki bir insandı. Lakin Peygamberimiz'i göremediği için sahabe sayılmamıştır. Çünkü Peygamberimiz'i görmeye gittiği vakit onu evde bulamadı, göremeden evine döndü. Evine döndükten sonra diğer gazalara iştirak etti ama Peygamberimiz'i göremediği için tabiidir.

Birisi gözünüzün önünde size Üveys el-Karânî hazretlerini tecessüm ettirir. Üveys el-Karânî çok büyük adam, hepimiz ona aşığız.

Acaba nasıl?

“Şöyle giyinir, şöyle süslü, şöyle varlıklı, şöyle bilgin...” gibi hepimizin aklına bir şeyler gelir.

“Sarığı bu kadar kocaman, cübbesi şöyle, ayakkabıları böyle!..”

Hayır, Üveys el-Karânî o kadar mütevazı bir insan ki!..

Bir gün bir büyük Bağdat'ta onu soruyormuş:

“Üveys el-Karânî tanıyan var mı, bilen var mı? Acaba nerelidir?” Cemaatten birisinin tuhafına gitmiş:

“Bu adam Üveys el-Karânî’yi ne yapacak, sürekli onu soruyor?!” demiş.

“Ben onu tanıyorum, gidelim, şu adamı görelim.” demiş.

“Filan evde oturur, kalkar, şöyle birisidir.” demiş.

Gitmiş, bakmış ki bir derenin kenarında abdest alıyor yahut yıkanıyor. Üzerinde pejmürde bir elbise, yırtık pırtık eski, simsiyah bir adam! “Olsa olsa budur.” demiş. Yanına gitmiş, o olduğunu öğrenmiş. Fakat içi cevahir dolu, öylesine cevahirmiş ki boyuna bir şeyler söylüyormuş. Adam biraz sohbet etmiş, bayılmış: “Senden ayrılmayalım!” demiş. Üveys el-Karânî;

“Yok, bu kadar! Hadi sen de yerine ben de yerime, fazla konuşmam.” demiş. Bu zat işte böyle bir zatmış.

Üveys el-Karânî gençlik hayatında çobanlık yapar; develerin hurma çekirdeklerini toplar, develere yem yapar, fazla gelirse satarmış. Birazını iaşesine kullanır, geri kalanını

da fakirlere dağıtırmış. Üstünde başında da bir şey yok. Bazen belden aşağısına salkım saçak bir şeylerden örtüyormuş. Bunlar da ancak önünü, avret yerlerini örtüyormuş. Fakat o, Ümmet-i Muhammed'in yegâne şâfiî. Onun için salihlerin adını anmak günahlara kefarete olur!

Bu misallerden bir tanesini daha size söyleyeyim. Bizim Kars'ımızda *Harkan* denilen bir mevki var. O mevkide Ebu'l-Hasen isminde bir zat var. Ama mektebe gitmemiş, okuma yazması yokmuş, bilmiyormuş. Devri 950 sene evveldi.

Beyazid-i Bistâmi hazretlerinin mezarına gitmeye devam ediyormuş. Beyazid-i Bistâmî ölmüş, bu dünyadan gitmiş, belki aradan 20, 30 sene geçmiş. Ona gidiyor: "Yâ Rabbi, burada yatan zata verdiğin mârifet-i ilâhîyenden bir nebze de bana ver!" diyor. Bazı sûreleri biliyormuş. Fatiha okuyup sevabını da hediye ediyormuş. Ama içeride itikat var, azim, sebat var. On iki sene bu şekilde Beyazid-i Bistâmî'nin mezarına gidiyor! On ikinci senede kendisine esrarlar çözüyor, mezar-

dan kalkıp evine gidinceye kadar Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı baştan aşağıya hatmediyor!

Ümmî, okumamış, mektebe filan gitmemiş. Fakat Allah Teâlâ lütfedince neler oluyor.!O zat köylerin eteklerinde aslanlara yükleri, odunları yükler, getirtirmiş. Tabi o zaman maişet derdi kolay değil. Dağdan odun getirecek, onu satacak, evinin işini, ihtiyacını görecek. Aslana yüklemiş götürüyor...

“Yahu bu ne?” demişler.

“Allah'a itaat eden kula Allah'ın tüm mahlûkları itaat eder!”

Bu ne oluyor?

Aslan da Allah'ın kuludur, Allah'ın emrine yarattığı mahlûklardan birisidir.

“Allah bunu bana mutî etti, sözümü dinliyor.”

“Niçin?”

“Ben Allah'ın sözünü dinliyorum. Allah'ın sözünü dinlediğim için bu da benim sözümü dinliyor!” demiş.

Böyle birçok menakıbı vardır. Gayet sabırlı bir zat imiş. Bugün biz onun sabrının derecesine tahammül edemeyiz. İnsan ondaki sabrı söylemeye hicap ediyor. Bütün büyükle-

rimiz, salihler, o dereceleri hep sabırla bulmuşlardır. “Sabrın sonu selâmettir.” derler ya onlar da o dereceleri sabrın sonunda bulmuşlardır.

Ve zikru’s-sâlihîn keffâratü’z-zünûb.

Tabir ettiğimiz her memlekette birçok mâruf kimseler vardır. Burada en meşhuru Eyüp Sultan hazretleridir. Ondan sonra daha bildiğimiz bilemediğimiz bir sürü büyük vardır.

“Salihlerin hepsinin isimlerini anmak, onlara ziyaretler yapmak, bunların ruhlarına okuyup hediye etmek, hepsi zünûblara kefarettir!”

c. Ölümü hatırlamak sadakadır!

Bir de *ve zikru’l-mevt sadekatün.* “Ölümü hatırlamak sadakadır!”

Paramız yok; memlekette birçok fakir var, onlara yardım etmek lazım, yardım edecek paramız da yok. Bu zamanlar ölümü düşünürsen, gidenleri, kendi hayatını da düşünürsen; “Acaba hâlim nasıl olacak?..” diye düşünürsen bu da senin vereceğin sadaka yerine geçer. Sadakadan nasıl sevap alıyorsan

ölümü düşündüğünden dolayı da böyle sevap-
lar kazanırsın. Onun için ölümü göz ile kaş ile
arasında bilerek ona daima hazır, müheyya
olmak lazımdır. Mezarlıklardan geçerken de
ibret nazarıyla bir bakarsın. Burada ne baba-
yiğit, ne kuvvetli pehlivanlar, ne alimler, ne
zenginler, ne sultanlar yatıyor. Hepsi sessiz
sedasız... Ne kemiği kalmış ne bir şeyi kalmış!
Yalnız başındaki taşı duruyor.

Orada niye duruyor?

“Burada filan zamanda filan da varmış!”

Ya iyilik bıraktı ya kötülük bıraktı.

Ve zikru's-sâlihîn.

Benim Hocam Hacı Mustafa Feyzi Efen-
di'dir. 1341 veyahut 42 tarihlerinde âhirete
intikal etti. O devirde Kanunî Sultan Süley-
man'ın yanı başındaki bir yere defnolundu.
Gel zaman git zaman o Kanunî Sultan Süley-
man'ın yanındaki yeri nakl-i kubûr etmek
suretiyle arka tarafa alacaklar. Bizi de çağır-
dılar: “Sen de gel, burada hocanın başında
bulun!” dediler. Bizi de götürdüler. Orada
mevtaları olan bir sürü insan da vardı. Bele-
diyenin torbalarından getirmişler, süpürgeler,
hizmetçiler var. Mezarı açıyorlar, içindeki

kemikleri torbalara dolduruyorlar, içine koyuyorlar. Yeni yapılmış, hazırlanmış mezara götürüp koyuyorlar.

Rahmetli [Mustafa Feyzi Efendi] Hocam'ın da dünyadan âhirete geçişinin üzerinden 30, 40 sene geçmiş. Onun da mezarını açtılar. Mübarek gömüldüğü gün gibi; saçı, sakalı, bütün vücudu hatta altının sac tahtası olduğu gibi duruyor. Hiçbir şekline heder gelmemiş. Herkesinkini torbaya doldurdular, onu salıyla beraber olduğu gibi bütüncü mezarına naklettiler. O çok zâkir idi. Her anında Allah Teâlâ'dan hemen hiç ayrılmış değil gibiydi. Allah şefaatlerine nail etsin.

Onun yanında [Mustafa Feyzi Efendi] Hocamız'ın hocası olan Gümüşhaneli [Ahmed Ziyâüddin] hazretleri yatıyor. Onun da nakli-kubûr yapılacak. Kanunî Sultan Süleyman'ın etrafındaki mezarlar boşaltılacak, o meydan açılacak. Hepsi oradan kalktı, bir [Mustafa Feyzi Efendi] Hocamız'ın hocası olan Gümüşhaneli [Ahmed Ziyâüddin] hazretleri duruyor. Fakat programda onun da kalkması lazım.

Niçin o tek başına orada duracak?

Kanunî'nin etrafı boşaltılıyor, onun da kalkması lazım! Tabii başındaki idareciler, etrafında demir parmaklıklara, "Takın kanca-ları!" diyor. Vinçler de var, kocaman taşları kaldıracaklar. Vinçleri takıyorlar; kaldıracak-ken âmir, memur orada yığılıp kalıyor! "Aman aman, elleşmeyin, bana olan oldu..." diyor. Hastaneye götürüyorlar, üç gün sonra da âhi-reti boyluyor. Vasiyet de ediyor ki; "Aman, bana olan oldu, onu orada bırakın!" diyor. Evliyânın hayatı da sağlamdır mematı da sağ-lamdır. Onlar kendisine elleştirmezler, öyle kolay değildir. Allah şefaathlerine nail eylesin.

Gümüşhaneli [Ahmed Ziyâüddin Efendi] denilen zat 23 sene yatağın yüzünü görmemiş. Ancak mescitte bir direk vardır, o direğe dayanmak suretiyle öğlenden biraz evvel, oturduğu yerden yarım saat bir kestirme yapmış. Okuduğumuz [*Râmûzü'l-ehâdîs*] onun eseridir. Bunun şerhleri vardır. Bunun dışında 54 tane de daha buna benzer eser bırakmıştır. Kendisi uzun zaman memleketimizde, Mısır'da, Arabistan'da hizmet etmiştir. Mısır'da da birçok talebesi vardır. Orada da

okutmuş, icazet vermiştir. Böyle bir zât-ı muhteremdir. Allah şefaatlerine nail eylesin.

Onun için bu salihleri anmak *keffâratü'z-zünûb* olduğu gibi ölümü anmak da sadaka yerine geçer. Onun için bize verilen derslerin başında ölüm dersi gelir.

İnsanın ölümünü gözünün önünden ayırmaması lazımdır. Dünyaya gelirken geldik, pekâlâ. Bunun bir de gidişi var, bunu hepimiz görüyoruz, insanlar her gün gidiyor...

Hız. Ebû Bekir es-Sıddîk hayatı ve ölümü nasıl tanırdı?

“Kaşla göz arasında, bir an içinde!”

Çünkü geberir gidersin; meşhur, her gün görüyoruz: “Füccten” diyorlar. Ne füccten yahu, ölüm geldi, onu aldı, götürdü! Biz adına füccten diyoruz. Hâlbuki vade tamam olmuştur, onun o anda gitmesi lazımdır. Sen istersen onun kalbini demirden yap, olmaz.

Herkes bir an için ölümünü düşünecek: “Nereye gidiyorum, acaba nasıl gideceğim?!..” Bir de hayatını düşünecek, bakacak; hayatı birçok günahla, birçok fenalıkla dolu: “Bu fenalıklarla beraber ben o yere acaba nasıl gideceğim?!..”

Çünkü Allah Teâlâ her şeyi muhit, her şeyden haberdardır. İlmiyle, kudretiyle hepimizin gelmişini de geçmişini de biliyor. İçimizde saklı olanların hepsini de biliyor.

Habîrun ve basîrun!

Binaenaleyh ölümünü düşünürken o bakacak ki bu vücut ne güzeldir!

Ama bu vücut neden oldu?

Görüyoruz ki şu elin, şu yüzün kendisinde bir cazibe var. Konuşmada, bazı adam ne güzel konuşur. İnsan hayran olur, ağzını açar kalır. Dinlerken de gözlerinden gayriihtiyarî yaş akar. Çok güzel konuşur.

Nereden konuşuyor?

Toprak konuşuyor.

Toprak konuşur mu yahu?..

Senin elindeki radyon tahtadan değil, değil mi arkadaş? Demirden değil mi? Sen onu konuşurken nasıl görüyorsun?!.. O tahtayı, demiri konuşuran Allah *celle ve alâ* bugün toprağı da bu şekilde sokmuş, insanı böyle konuşturuyor. Yarın bu şekilde olan toprak, yine toprağına intikal edecek; toprak olacak. Ama o toprağına bu kabiliyeti veren kudretin sahibi Allah *celle ve alâ*'dır. Binaenaleyh bunu dü-

şün, tefekkür et. Sana bu kudreti veren Allah *celle ve alâ* yarın seni huzuruna alıp; “Ne yaptın kulum? Ben seni yarattım, her nimeti de sana verdim. Bu kadar nimeti sana vermişken sen niçin nankörlük yaptın?” der. Onun için bunları daima düşünmek vazifemizdir.

Zikrû'l-mevs sadakatün olduğu gibi Ve zikru'n-nâri mine'l-cihâdi.

Allahümme innî eûzu bike min-azâbi cehennem.

Peygamber Efendimiz ashabına öğretiyor. Yâ Rabbi, ben azâb-ı cehennemden sana sığınırım.

“Bu cehennem nedir yahu?”

O cehennemin ne olduğunu sen de ben de gidince görür öğreniriz.

“Senin vücudun var mı?”

Var.

“Bu vücutla sen bir humma hastalığına tutuldun mu? Derecen 40’ı, 41’i, 42’yi buldu mu? O ateş sana nereden geldi? Nasıl geldi de şimdi yanıyorsun?..”

Hiç bir şey fayda etmiyor, ateş içinde yanıyorsun. En nihayet 43, 44 dedi mi, seni

alıp götürüyor. Vücudun içinde ne kırmızı ateşler var ne elektrik ateşi var fakat içeride yanan bir ateş vardır. Nizam bozulmuştur, o hararet de seni alıp götürüyor. Cehennemde de nasıl olacağını Allah bilir.

Yalnız cehennemde ölüm yoktur. Orada hayat vardır fakat azap taaddisi var: Bir yılan ısırarak, akrep ısırarak, aslanlar, kurtlar kovalayacak, çeşitli yemek isteyecek; karşılığında ona irinler verilecek, yemeklerin içinde dikenler verilecek. Pişmanlık pişmanlık üstüne...

Elhamdülillah, ehl-i imân bundan uzak olacak! Ehl-i imânın azabı uyku hâlidir. Bir hamamda terleyen insan gibi terleyecek ve afv u umumiye uğrayıp kurtulacaktır. Bu azap ancak Allah'ı tanımayanlar içindir! Allah'ı tanımayanlara felaket üstüne felakettir. İnsan bu dünyada onlara bakıp da hiç imrenmemelidir. Netice itibariyle halleri helâk ve felakettir.

“Aya gidiyormuş...”

Ne cehenneme gidersin! O onun akılsızlığının alâmetidir. Allah ona ilim vermişken o Allah Teâlâ'yı tanıyıp da boyun bükemiyor!

d. Mezarı da hatırlamak lazımdır

Ve zikru'l-kabri yukarribuke mine'l-cenneti.

Mezarı da hatırlamak lazımdır.

Niçin?

Anamız orada, babamız orada, akraba-i taallukâtlarımız orada, hocalarımız orada, birçok dostlarımız da orada.

“Yarın ben de buraya gireceğim yahu. Yarın burası da bizim olacak...”

Ama ne yatağı var, ne yorganı var, ne istenilen bir şey var. En korkunç, iğrenç bir yer! Mikropların, akreplerin dolaştığı yer bir yer. Orada üzerine toprağı örtecekler, bir daha da çıkmanın imkânı da yoktur!

Acaba orada ne olacak?

Yavaşça çürüyeceksin, kurtlar gelip vücudunu yiyecek. Orada kurtlar kendiliğinden hâsıl olacak. Kurtlar vücudunu yiyecek, kemiklerin de çürüyecek. Ne kemik kalacak ne de etten eser kalacak. Şimdi göz ne güzel kâinatı görüyor, bitti. Deri her şeyi ne güzel söylüyor, bitti. Bunların hepsinin bir son günü gelecektir. Bunu da düşün bakalım.

Bir de kabirde sorgucular gelecek:

“Canım, orada sorgucu olur mu?” dersin. Allah Teâlâ'nın kudretine hiç akıl ermez kardeş. Sen uykuya yatıyorsun pekâlâ. Uyku hâlinde iken bir rüya görüyorsun.

Gördüğün rüyayı senin yanındaki görüyor mu?

Sen bazen ıstıraplar içerisinde, ter içerisinde uyanıyorsun, uyandığında; “Oh, aman, çok şükür elhamdülillah, kurtuldum...” diyorsun.

Ne oldu arkadaş?

“Aman, şöyle kovaladılar böyle kovaladılar, şuradan kaçtım da şöyle oldu da...” diye anlatıyorsun.

Hâlbuki yatakta uyuyordun, öyle bir şey yoktu.

Mezara girdiğiniz vakitte de dışarıdaki insanlar içerideki ıstırapları anlamazlar. Uykudakinin ıstırabını anlayamadığımız gibi mezardakinin de ıstırabını başkasının anlamasına imkân yoktur. İstersen onun yanına sen de gir de yat. Telefon bul, telgraf bul, ne bulursan bul. O, ona mahsus bir alâmettir!

Binaenaleyh

Kabir immâ ravdatü min riyâdi'l-cenneh ev hufratü min huferi'n-nirân. "Kabir ya cennet bahçesidir ya cehennem çukurudur!"

O, burada hazırlanıyor. Burada hazırladığın yeri gittiğin vakit orada bulacaksın. Cennet bahçesiye bu kabir genişler, gayet genişler. Gözler açılır. Geçmişlerinin büyükleriyle beraber orada olursun.

Nasıl bir uykuya yatıyoruz, uyku hâlinde kendimizden geçiyoruz ya, o geçmiş olduğumuz anda rüyalar görölüyor.

Şimdi görebiliyor muyuz?

Göremiyoruz.

Niçin?

Uyanığız. Uyanık olduğumuz hâlde göremiyoruz. Şimdi asıl öldüğümüz vakitte de o uyku hâline geçtik. İşte ondan sonra bütün iyi hâllerin hepsi; cennet, cennetteki yerin gözünün önünde, Peygamber'in gözünün önünde, sevdiklerinin gözünün önündedir. Cennet bahçesi mesut bir hayattır.

Eğer imansız gittiye cehennemdeki yeri gözünün önünde olur, firavunlar gözünün önünde... Allah muhafaza.

Binaenaleyh;

Ve zikru'l-kabri yûkarribuke mine'l-cenneti. “Kabri çok düşünün çünkü sizi cennete yaklaştırır. Ölümü, ölümün arkasından kabri düşünmen seni cennete yaklaştırır!” *Ve zikru'l-kıyâmeti.* “Âhiret yönünden kıyametin düşüncesi var.” *Yübâidüküm mine'n-nâri.* “Bu da sizi cehennemden uzak eder!”

Bugünü hesaplırsın, “Bugünün hesabını ben nasıl vereceğim yâ Rabbi?” dersin, tövbeler tövbesi yaparsın; bir de geçmişlerine karşı nedamet, bir daha yapmamaya çalışırsın. Bu da senin cehennemden uzak olmana vesile olur.

Ve efdalü'l-ibâdeti.

İbâdetlerin efdalini beyan ediyor!

Sen burada ne diyeceksin?

“Sabaha kadar namaz kılmak, bütün gün akşama kadar oruç tutmak...”

Öyle demedi!

Ve efdalü'l-ibâdeti terkü'l-cehli. “İbâdetlerin en efdali cehaleti terk etmektir!”

Niye?

Çünkü kuvvet var.

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah.

Bütün varlığını, bilgini, bütün kudretini Allah Teâlâ'ya ver.

“Benim bir şeyim yok yahu, ben burada emanetçiyim. Bu kuvveti, sözü, konuşmayı, bilgiyi; bu varlığı, malı mülkü, her şeyi veren Allah'tır, benim bir şeyim yoktur. Namaz kıldırıyorsa demek Allahu Teâlâ bana bir kuvvet vermiş, bir bilgi vermiş, onun sayesinde yatıp kalkıp ibadetlerimi yapıyorum...”

e. Alimin sermayesi nedir?

Kuvveti kendine mal etmiyor, “Ben yapıyorum!” demiyor. Kendini ortadan çıkarıyor, işi Allah Teâlâ'ya dayıyor.

Ve ra'sü mâli'l-âlimi terkü'l-kibri.

Alimin sermayesi [nedir]?

Birçok kitabı, kocaman, yüz binleri aşan kütüphanesi var. Re'sü'l-mâl, sermaye kitaplarla olur değil mi? Yahut parasıyla olacak, bu kadar parası var, bu kadar kitabı var, bu kadar talebesi var, bu kadar şöhreti var...

Hayır!

Ve ra'sü mâli'l-âlimi terkü'l-kibri. “Alimin sermayesi kibri terk etmesidir!”

Alim kibrini terk edebiliyor mu? *Re'sü'l-mâl* işte budur. Alimin üzerine benlik gelmeyecek, varlık gelmeyecek. "Allah'ın âciz kuluyum, Allah bana ne verdiyse vermiş Bunların hiçbiri benim değil, Allah'ın." demek.

Kibri atmak kolay olmuyor! Sen bir sigarayı bırakamıyorsun; zararını herkes biliyor, gazetelerde yazıyor, kitaplarda yazıyor, sigarayı atabiliyor musun?

Atamıyorsun yahu alışmışsın!

İnsan kibre, gururlanmaya alışan bunları katiyen bırakamaz!

Nasıl ki hayvanlar terbiye edilip hoplatılıp zıplatılıp oynatılıyorsa insanlar da küçük yaşta terbiye edilir ve kibirleri yıkılır. O kibri yıkamazsan seninle beraber kabre gider, Allah muhafaza!

"Benlik" dedikleri en büyük felakettir. İnsan benliğinden dolayı kendini beğenir, aklını beğenir, işini beğenir...

Ve semenü'l-cenneti terkü'l-hasedi.

Cenneti ne ile alacağız?

Ekmek almak için ev almak için para lazım olduğu gibi cennet almak için de para lazımdır.

Cennetin parası nedir?

Terkü'l-hasedi. “İnsanlar birbirini çekemez!”

İnsanlar için en korkunç bir şeydir. Hasedi bırakın! Bir insan hasede alıştı mı duramaz. Onu zemmedecek, onu düşürecek, onu düşürecek, onun aleyhinde neler yapılacaksa hepsini yapacak. Yaratılış öyledir. “Günahtır yahu, yapma!” desen de yine yapacağını yapar.

دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الْأُمَمِ قَبْلَكُمْ الْحَسَدُ وَالْبُغْضَاءُ هِيَ
الْحَالِقَةُ حَالِقَةُ الدِّينِ لَا حَالِقَةَ الشَّعْرِ وَالَّذِي نَفْسُ
مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا
تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَفَلَا أَنْبَيْتُمْ بِشَيْءٍ إِذَا
فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

Debbe ileyküm dâü'l-ümemi kableküm el-hasedü ve'l-buğdâü hiye'l-hâlikatü hâlikatü'd-dîni lâ hâlikatü's-şeari ve'llezî nefsu Muhammedin bi-yedihî lâ tedhulü'l-cennete hattâ tü'minû ve lâ tü'minû, hatta tühâbbû,

*efelâ ünebbiüküm bi-şey'in izâ fealtümûhü
tehâbebtüm efşü's-selâme beyneküm.*⁶

Debbe ileyküm dâü'l-ümemi kableküm.

“Sizden önceki ümmetlerin hâli size de sirayet edecek!”

Bunlar ne?

el-hasedü ve'l-buğdâü. “Birbirlerine karşı buğz ve hasetçilik!”

Eski kavimlerde olduğu gibi size de sirayet eder. Nasıl hastalıklar sirayet ediyorsa ahlâk-ı mezmûmeler de böyle sirayet eder. Onun için Cenâb-ı Peygamber bunlardan son derece sakınmamızı şu misallerle bildiriyor, diyor ki;

⁶ Tirmizî, "Sifatü'l-Kıyame", 56, r. 2510; Ahmed b. Hanbel, I, 164, r. 1412; Ahmed b. Hanbel, I, 167, r. 1430; T ayâlisî, *Müsned*, I, 159, r. 190; Abd b. Humeyd, *Müsned*, I, 63, r. 97; **Bezzâr**, *Müsned*, VI, 192, r. 2232; **Ebû Ya'lâ**, *Müsned*, II, 32, r. 669; **Beyhakî**, *Şuabu'l-îmân*, X I, 181-182, r. 8373; **Beyhakî**, *es-Sünenü'l-kübrâ*, X, 393, r. 21065; **Makdisî**, *el-Muhtâre*, III, 81, r. 889; **Heysemî**, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 30, r. 12732; **Ali el-Muttakî**, *Kenzu'l-ummâl*, III, 462, r. 7443; **Şâşî**, *Müsned*, I, 114, r. 54; **Şâşî**, *Müsned*, I, 115, r. 55.

“Kibirden kurtulmak alimin sermayesidir; cennetin sermayesi, cenneti satın alacak varlık da hasedi terktir!”

Haset de etmeyin kibir de yapmayın!

Ve'n-nedâmetü mine'z-zünûbi't-tevbetü's-sâdika.

Tevbe edeceksin!

Ne diyeceksin?

Estağfirullah...

Çok çeşitli tevbeler vardır.

İstiğfarımız *Estağfirullah, Allahümme ente Rabbi...* seyyidü'l-istiğfardır.

Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* tavsiye etmiş, öğretmiş. Sabahta akşamda üçer kere okumamız lazım gelir.

Okuyoruz ama dilimizden okuyoruz, içimize inen bir şey yok!

Dilimiz; “Tevbe yâ Rabbi, tevbe yâ Rabbi...” diyor; yine hareketlerimiz ne ise yapacaklarımız ne ise onları yapıyoruz.

Onun için Cenâb-ı Peygamber dedi ki;

Ve'n-nedâmetü mine'z-zünûbi't-tevbetü's-sâdika. “Ne zaman ki pişman oluyorsun, hatayı bir daha yapmamak üzere bir

nedamet geliyor. ‘Tüh, neden yaptım ben bunu?!..’ diyorsun. O zaman tevbe-i sâdık!”

Bir daha yapmamak üzere bir nedamet pişmanlık geliyor “tevbeler tevbesi” diyorsun, o zaman tevbe-i sâdika hâsıl olmuş oluyor.

ذَنْبٌ عَظِيمٌ لَا يَسْأَلُ النَّاسُ اللَّهَ الْمَغْفِرَةَ مِنْهُ حُبُّ
الدُّنْيَا.

Zenbün azîmün lâ yes’elü’n-nâsü Allah el-mağfirete minhü hubbü’d-dünyâ.⁷

Zenbün azîmün. “Çok büyük bir günah-tır!” *Lâ yes’elü’n-nâsü Allah el-mağfirete minhü.* “İnsan artık Allah’tan mağfired dileyemez!..”

Ondan istemez, “Affet beni” demez, diyemez, en büyük günah dese de faydası olmaz!”

“Ya Rabbi, ben bundan tevbe ettim, affet beni!” [dese] olmaz.

⁷ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 248, r. 3167; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 202, r. 6171; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 221, r. 6249.

O nedir?

f. Dünya sevgisi en büyük gûnahtır!

Hubbû'd-dünyâ. "Dünya sevgisi!"

İnsanların dünya sevgisinden tevbe etmesi mümkün değildir!

Zenbün azîmün. "En büyük gûnahtır!"

Niçin?

Tabiatın meyli iktizası, ona karşı bir iştiyak vardır. İnsanlarda zevk u sefâyâ karşı bir iştiyak vardır. Onun için insanları hırs körükler, haset, kibir neler varsa hepsi de başına toplanır. Bunlar artık onun askerleridir. İçerisinde yalan var, hilenin hüd'anın envayı çeşidi var ve o kazanacak, saltanat sürecek!.. Kazanma ve saltanat sürme hevesiyle insanın gözünü hırs bürür. Maksat dünya ve âhîret sevgisi değildir. Âhîret sevgisi olsa düşünür, âhîrete müteallik işlerini yapar. Hâlbuki bu dünyayı sevdiği için haram-helal saymıyor; her şeyi yapıyor. Bundan dolayı da Allah'tan mağfiret isteyemiyor. Adeta mağfiret kapıları kendisine kapanmıştır. Allah cümlemizi bu dertten muhafaza buyursun.

Allah esirgeye, çeşitli hastalıklar var. O hastalıkların bazıları tedavi kabul etmiyor. Artık o hasta üç gün, beş sonra gideceği yere gidecek. Çünkü hastalığı tedavi kabul etmiyor. Bugünkü tedavi üzerinde ona çare yok. Bu hastalığa çare olmadığı gibi insanın dünya sevgisine de çare yoktur.

Bu günah öyle büyüktür ki insanlar Cenâb-ı Hak'tan mağfiret istemeye bile yanaşmıyorlar.

ذَنْبُ الْعَالِمِ ذَنْبٌ وَاحِدٌ وَذَنْبُ الْجَاهِلِ ذِنْبَانِ الْعَالِمِ
يَعَذِبُ عَلَى رُكُوبِهِ الذَّنْبِ وَالْجَاهِلِ يَعَذِبُ عَلَى
رُكُوبِهِ الذَّنْبِ وَتَرَكَ الْعِلْمَ

*Zenbü'l-âlimi vâhidün ve zenbü'l-câhili
zinbâni'l-âlim yüazzebü alâ-rukûbihi'z-zenbi,
ve'l-câhili yüazzebü alâ-rükûbihi'z-zenbi ve
terkihi'l-ilm.*⁸

⁸ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 248, r. 3165; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 565, r. 4335; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 153, r. 28784; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 175, r. 28911.

Zenbü'l-âlimi vâhidün. “Alimin günahı birdir.” *Ve zenbü'l-câhili.* “Cahilin günahı ikidir.”

Bu ikisinin günahı aynıdır. Ama birisi iki günah kazanır, birisi bir günah kazanır.

Sebebi nedir?

Yüazzebü alâ-rukûbihi'z-zenbi. “Alim o günahı işlediğinden dolayı cezalandırılır.”

Ve'l-câhili yüazzebü alâ-rükûbihi'z-zenbi ve terkihi'l-ilm. “İlmi terk etti ve o günahı işledi. Hem günahı işlediğinden dolayı muaz-zep olur hem de ilmi terk ettiğinden dolayı muazzep olur. İki günah vardır!”

ذَهَابُ الْبَصْرِ مَغْفِرَةٌ لِلذُّنُوبِ وَذَهَابُ السَّمْعِ مَغْفِرَةٌ
لِلذُّنُوبِ وَمَا نَقَصَ مِنَ الْجَسَدِ فَعَلَى قَدْرِ ذَلِكَ

*Zehâbu'l-basari mağfîretün li'z-zünûbi ve zehâbü's-sem'i mağfîretün li'z-zünûbi ve ma nagasa mine'l-cesedi feale gadri zâlik.*⁹

⁹ Deylemî, *el-Firdevs*, II, 246, r. 3161; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 566, r. 4338; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-umm âl*, III, 277, r. 6532; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, II, 534, r. -1; İbn Adî, *el-Kâmil*, III, 567, r. -1; İbnü'l-Cevzî, *Mevzu'*

Zehâbu'l-basari.

Gerek anadan doğma olsun gerek sonradan kazalar dolayısıyla olsun körlük.

Zehâbu'l-basari mağfiretün li'z-zünûbi.

“Göz eksikliği, körlük; sabrettiği takdirde bütün günahlarının mağfiretine sebep olur!”

Ve zehâbü's-sem'i mağfiretün li'z-zünûbi.

“İster anadan doğma, ister sonradan olsun sağırlık bütün günahlarına mağfirettir!”

Ve ma nakasa mine'l-cesedi feale kadri zâlik.

“Cesette hangisinden bir noksanlık olursa; midesinden olur, böbreğinden olur, ciğerinden olur, damarından olur, hangisinden bir noksanlık olursa sabrettiği takdirde günahları dökülür!”

Allah cümlemizi sâbirîn zümresine ilhak buyursun.

رأت امی حین وضعتنی سطح منها نور اضائت له

قصور بصری.

ât, III, 204, r. -1; İbn Arrâk, *Tenzîhü's-Şerî'a*, II, 352, r. 4.

*Raet ümmî hîne vedaatnî, sataha minhâ nûrûn edâet lehû kusûrû Busrâ.*¹⁰

Hâliyle anneler çocuklarını doğuruyorlar.

Raet ümmî hîne vedaatnî sataha minhâ nûrûn edâet lehû kusûrû Busrâ.

Annesi Cenâb-ı Peygamber'i doğururken öyle bir nur çıkmış ki Şam'ın evleri ışık şeklinde kalmış!"

Şam neresidir?

Bir aylık mesafedir, bin kilometreden fazladır.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem'*e deniliyor ki; "Senin gibi, benim gibi lalettayin, işte çok biliyormuş mümtaz insan..."

Hâşâ bunlar müslümanın ağzına yakışmaz. Mümtazdır ama Allahu Teâlâ'nın imtiyazı ile mümtazdır yoksa kendisi sebebiyle değil!

Yine bir hadiste buyuruyor ki;

¹⁰ Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 573, r. 4359; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 384, r. 31830; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 408, r. 31906; İbn Sa'd, *Tabakât*, I, 83, r. -1.

رَأَتْ أُمِّي كَأَنَّهُ خَرَجَ مِنْهَا نُورٌ أَضَاءَتْ مِنْهُ قُصُورٌ

الشَّامِ.

*Raat ümmî ke-ennehû harace minhâ nûrûn, edâet minhü kusûrû's-Şâmi.*¹¹

Raat ümmî ke-ennehû harace minhâ nûrûn. “Efendimiz dünyaya gelirken valide-i mutahharaları görüyor ki kendisinden bir nur çıkıyor.” *Edâet minhü kusûrû's-Şâmi.* “Şam’ın kasırları, köşkleri, evleri bir an için parıl parıl olmuş!”

Niçin?

İki cihan serveri dünyaya geldi. Allah cümlemizi şefaatine nail eylesin.

رَأَسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ الْحَيَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ.

¹¹ Ahmed b. Hanbel, V, 262, r. 22261; İbn Hibbân, *Sa hîh*, XIV, 312, r. 6404; Hâkim, *el-Müstedrek*, II, 453, r. 3566; Tayâlisî, *Müsned*, II, 458, r. 1236; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 205, r. 7729; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, II, 402, r. 1582; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XIII, 207, r. 3626; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, III, 573, r. 4360; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 384, r. 31832; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 408, r. 31907; İbn Sa'd, *Tabakât*, I, 83, r. -1.

*Ra'sü'l-akli ba'de'l-imâni billâhi el-hayâü ve husnü'l-huluk.*¹²

Lâ ilâhe illallah Muhammedun Rasûlullah dedik; imandan içeri, iman kapısından içeri girdik.

g. İmanın en başı nedir?

[İmanın] en başı nedir?

el-hayâü ve husnü'l-huluk. “Hayâ, utanmadır.”

Neden?

Allah Teâlâ'nın gördüğünü, bildiğini unutarak nefsinin arzularına uyuverdi. Kimse yok; ne polis var ne jandarma var, ne başka kimse var; orada hiç kimse yokken içimizden bir fenalık geldi, bunu yapacağız.

Allah Teâlâ'nın o fenalığı gördüğünü biliyoruz ama o anda unutuyoruz, o fenalığı yapıyoruz. İşte o hayâsızlık alametidir.

Onun için diyorlar ki; “Hayâ büyük bir şeydir!”

¹² Deylemî, *el-Firdevs*, II, 270, r. 3257; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 4, r. 4371; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 121, r. 5775.

Kubbenin tepesine bir yumurta koysanız yumurtayı durdurabilir misiniz?

Kubbe yuvarlak, yumurta da yuvarlak; aşıya yuvarlanır gider.

Hayâ imanın üzerinde durur. İman varsa hayâ da vardır. İman varsa seni yasaklardan, günahlardan men edecek. İman odur ki seni Allahu Teâlâ'nın emirlerine karşı mutî, yasaklarına karşı münkat kılmış. Bu iman olursa o nedenle hayâ olur, hayâ da onunla beraber kaynaşır. Ama Allahu Teâlâ'nın emirlerine itaat yoksa peygamberlerin emirlerine karşı itaat yoksa, yasaklardan uzaklaşma yoksa onun üzerinde hayâ denilen şeyi bulmak imkân hâricindedir. Çünkü kubbenin üzerinde yumurtanın, cevizin durması nasıl mümkün değilse öyle kimselerde de hayânın bulunmasına imkân yoktur. Böyle hayâsız olmayanlara imansız diyemeyiz çünkü dilleriyle *Lâ ilâhe illallah* derler. Ama bunu sadece dilleriyle söylerler, iman içlerine işlememiştir. İbadet ü tâattan uzak; "Ben de müslümanım." diyor, sen gel, benim kalbime bak!" diyor.

"Çok temiz, çok iyi adam. Hayırları çok sever, şöyle yapar, böyle yapar..."

Çok otomobillerin sahibi olan Ford fabrikası ne kadar varlığını devletin hesabına hediye verdi. Fakat gâvur gâvurdur! Nesini verirse versin yine yeri cehennemdir. Onun için hayâ imanla kaimdir, hüsnü'l-huluk da imanla kaimdir.

Demek ki;

Ra'sü'l-akli ba'de'l-imâni billâhi. "Lâ ilâhe illallah dedikten sonra aklın başı hayâ ile hüsnü'l-huluktur. Hayâ ile husnü'l-huluk da imanın kemâlinin alâmetidir!"

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا الْمُوْطُؤُونَ
أَكْنَفًا الَّذِينَ يَأْلِفُونَ وَيُؤْلَفُونَ وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا
يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ.

*Ekmelü'l-mü'minîne imânen ahsenühüm hulükan el müvattaüne eknâfen ellezîne ye'lefüne ve lâ hayra fîmen lâ ye'lefü ve lâ yü'lef.*¹³

¹³ Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, X, 356, r. 7616; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 356, r. 4422; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, I, 58, r. 196; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*,

Ekmelü'l-mü'minîne imânen, ahsenühüm hulükan. “Mü'minin en kamili, en olgunu, iman cihetinden en olgun mü'min; ahlâkı en güzel olan insandır!”

Cenâb-ı Allah cümlemizi affetsin, tev-fîkâtı samedâniyyesine mazhar eylesin de emirlerine mutî, munkat olan kulları zümre-sine ilhak eylesin.

رَأَيْتُ جِبْرِيلَ عِنْدَ السِّدْرَةِ وَعَلَيْهِ سِتُّمِائَةٌ جَنَاحٍ
يَنْتَثِرُ مِنْ رِيشِهِ التَّهَاقُوتُ الدُّرُّ وَالْيَاقُوتُ

*Raeytü Cibrîle inde's-sidreti ve aleyhi sitte mieti cenâhin, yentesiru min-rîşihî't-tehâvilü'd-dürrü ve'l-yâkût.*¹⁴

III, 10, r. 5179; Ebû Nuaym, *Târîhu İsfahân*, II, 28, r. -1.

¹⁴ Ahmed b. Hanbel, I, 395, r. 3748; Ahmed b. Hanbe l, I, 412, r. 3915; İbn Hibbân, *Sahîh*, XIV, 337, r. 642 8; İbn Ebî Şeybe, *Müsned*, I, 240, r. 358; Ebu's-Şeyh, *el-Azame*, III, 978, r. 502; Nesâî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, X , 277, r. 11478; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, VIII, 409, r. 4993 ; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, IX, 243, r. 5360; Ebû Avâne, *M üsned*, I, 133, r. 402; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, I X, 246, r. 9054; Ebu's-Şeyh, *el-Azame*, II, 770, r. 345; E bu's-Şeyh, *el-Azame*, II, 778, r. 354; Ebu's-Şeyh, *el-Aza*

“Cenâb-ı Peygamber Cebrâil *aleyhisselam*’ı sidre-i müntehâda 600 tane kanat açmış olduğu hâlde görmüş.”

Cenâb-ı Hak bu meleklerle çok kabiliyet vermiştir.

Bukalemun diye bir hayvan varmış. O hayvan yerin rengine göre renk alıyormuş.

Bu, o hayvanın kendi kabiliyeti mi?

Yaradan onu o kabiliyette yarattı. Kumun üzerine gelirse kendisini saklamak için kumun rengini almış. Kara toprağın üzerinde kap-kara oluyor. Beyaz toprağın üzerine gelirse bembeyaz olurmuş. Yaradan onu böyle yaratmış.

Cenâb-ı Hak meleğe de o kabiliyeti vermiştir.

Melekler istedikleri kılığa girebiliyorlar. Bazen geliyor, Peygamberimiz’in karşısında konuşuyor, Peygamberimiz’e bildireceğini bildiriyor. Ashap da orada ama kimse göremiyor. Bazen gayet güzel bir delikanlı sıfatında

me, II, 779, r. 355; Ebu'sh-Şeyh, *el-Azame*, II, 788, r. 362 ; Ebu'sh-Şeyh, *el-Azame*, III, 977, r. 500; Ebu'sh-Şeyh, *el-Azame*, III, 977, r. 501.

geliyor, Peygamberimiz karşısına oturuyor, herkes bakıyor, “Acaba bu kimdir?” diyerek hayran oluyor. O gittikten sonra Cenâb-ı Peygamber; “Bu Cibril’di!” diyor.

Sidre-i müntehâda 600 tane kanat açmış hâlde görmüş. Acayip hâller vardır.

Allah cümlesinin şefaatine nail eylesin. Allah cümlemize hüsn-ü hâtimeler nasip etsin. İman ile yaşayıp iman ile göçmek devletine de cümlemizi mazhar buyursun. Buna çok şükredelim, ne kadar şükredersek azdır!

Niçin?

Elhamdülillah, müslüman bir ana babadan, müslüman bir memlekette meydana gelmişiz. Anamız *lâ ilâhe illallah* der, babamız *lâ ilâhe illallah* der. Camilerimizde beş vakit *lâ ilâhe illallah* ezân-ı Muhammedîler, Kur’ânlar okunur. Cenâb-ı Hak bizi de böyle bir mabede toplamış, kendisine inkıyat ettiriyor elhamdülillah. Bu bizim değil, Cenâb-ı Hakk’ın bir lütfudur. Onun için buna ne kadar şükretsek azdır. Bundan mahrum olan nice insanlar vardır ki Allah bilmezler, Peygamber bilmezler, kitap bilmezler. Hayvan gibi yaşar-

lar, hayvan gibi ölüp giderler. Allah bunlardan etseydi ne yapardık?!..

Onun için çok şükre delim. Elhamdülillah, Cenâb-ı Hak bizi İslâm dininde yaratmış, İslâm memleketinde yaratmış, İslâmca da yaşıyor. Cenâb-ı Hak cümle ümmet-i Muhammed'e İslâmca âhirete göçmeyi nasîb-i müyesser eylesin.

Âmin.

el-Fâtiha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

